

VESTNIK

NOTICIERO

BUENOS AIRES

1964 - št. 12 - DECEMBER

XV

VESTNIK je glasilo slovenskih protikomunističnih borcev. Izdaja ga konzorcij
Predsednik Edí Škulj, upravnik Janez Kralj.
Oprema: Franci Pernišek

UREDNIŠTVO in UPRAVA: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

NAROČNINA: Južna Amerika 280 pesov odn. enakovrednost v dolarju,
USA in Kanada 2.50 dolarja letno., Anglija in Avstralija 1 funt
šterling, evropske države 2.50 dolarja.

Editor responsable y redactor: Eduardo Škulj, administrador: Juan Kralj

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No 817.736

BOŽIČNI VEČER

Florijan Slak

Burja divja preko doline in se neusmiljeno zaganja v staro leseno bajto na robu vasi, kot da bi ji hotela odnesti še tisto tanko preperelo slamnato streho. Okna se stresajo ob vsakem sunku vetra, da se lepenka, ki je zamenjala zdrobljeno okno, nekam čudno boči. Skozi špranje z apnom zalepljene stare peči uhaja dim. Na stari, črvivi leseni mizi brli petrolejka kot večna luč v farni cerkvi.

Počasi se pridrsa starka do ognjišča. Dolga, na pol okleščena polena s težavo porine v peč. Ob prasketajočem ognju je njen obraz nasmejan, kakor obraz otroka pred pričakovanjem Miklavža.

„Prišel bo, nocoj čisto gotovo. Še eno poleno več, da bo toplejše v bajti.“ S težavo poriva starka debelo tnalo v peč. „Prišel bo nocoj...“

Plameni objemajo naložena polena. Iskre se izgublajo pod črno streho in izginevajo brez sledu.

„Sedaj je prišel!“ Kakor da je porinila čas za nekaj desetletij nazaj, je tekla k vratom. Z vso silo jih je odprla. Nikogar ni, le snežni vihar ji butne v obraz. S težavo zapahne vrata. „V sobi ga počakam,“ razmišlja starka. „Saj ve kam. Prišel bo. On še živi, Jože — moj najmlajši.“

Slabotne oči bežno preletijo sobo in nad posteljo obstanejo: „To so moji, samo moji.“ Mož Janez. Prerevna je bila bajta, da bi nas preživljala. Odšel je na Westfalsko. Pošiljal je denar, garal, pisal in upal, dokler ga ni v rudniku zasulo. In sinovi? Pastirji, hlapci, dninarji. Ena sama revščina. Odšli so. Janez je umrl na Rabu. Jaka so ubili na Turjaku. Le Jože je ostal. Odšel je s tisoči drugih na Koroško in se še ni vrnil...

Nocoj pa bo prišel, nocoj na sveti večer. Vedno je prihajal z nahrbtnikom. Prinesel mi je belega kruha, obleko, čevlje in denar. „Za Vas, mama, za božič.“ Samo tedaj se je smejal, drugače nikoli.

Ko je bil zadnjič doma! Dolgo je že tega. Prav taka noč je bila, prav tako sveti večer. Kakor tat se je prikradel v belo haljo oblečen, pod njo je imel brzostrelko. V uniformi je bil še večji, resnejši. Na ramah je imel črtice; narednik, je rekel, da je. Tedaj je prišel brez belega kruha. Nekaj tisoč lir je imel, do zadnje lire mi je dal. Še tisti črni, trdi, zmrznjeni komis mi je pustil in vem, da je bil lačen... Ni bil dolgo. Samo dobro uro. Le tiho sva odmolila rožni venec in odšel je v noč...

Težka postaja glava starki. S težavo se zavleče v posteljo. Slama je mrzla in trda. Ob vzglavju leži debeli obrabljeni rožni venc. S poslednjimi močmi še premikajo prsti jagode rožnega venca, tresoče ustnice s težavo še ponavljajo: „Za moža in pobite sinove. Za sirote, ki blodijo po tujini. Za spreobrnjenje morilcev...“

....Sredi molitve obstanejo prsti. Ustnice se ne premikajo več, le rahel nasmeh na ustnicah priča, da se je združila po tako dolgem času zopet z družino. Tam daleč, kjer pojejo v skupnem zboru: Gloria in excelsis Deo...

Vsem članom in bralcem Vestnika kakor tudi vsem drugim Slovencem želimo vesele in blagoslovljene praznike ter srečno novo leto 1965

*DSPB Toronto 8
 DSPB Cleveland
 DSPB Buenos Aires
 in vse krajevne edinice*

Vestnik želi vsem svojim naročnikom in bralcem ter vsem rojakom milosti polne božične praznike in mnogo zdravja in zadovoljstva v novem letu 1965.

GLAVNI ODBOR ZDSPB POŠILJA VSEM SOBORCEM
 IN ROJAKOM MILOSTI POLNE BOŽIČNE PRAZNIKE
 IN MNOGO ZDRAVJA IN ZADOVOLJSTVA V NOVEM
 LETU 1965

LETU 1965

BESEDA ZVEZNEGA PREDSEDNIKA

Mauser Karel

Na dan 16. novembra poteče pet let, kar je umrl ljubljanski škof, begunec in mučenec za svoje prepričanje, dr. Gregorij Rožman. V življenju, posebno pa še ob smrti, nam je pomenil najčistejši lik duhovnika in vodnika, ki je v najtežjih dneh vzdignil svoj glas in jasno in odločno obsodil komunizem kot najhujše zlo naše dobe. Njegove besede imajo še vedno isto silo, še vedno isto določnost, ker so bile govorjene z

gledanjem na človeka in njegove odnose do Boga, do domovine, do družine in do narodne skupnosti. Kot škof in duhovni vodnik je dobro videl, da je bistveni del borbe proti komunizmu idejna borba, trdnost krščanskega stališča in doslednost. Zavedal se je, zlasti v begunstvu, da je preteklost použila mnogo slovenskih mladih sil na videz brez uspeha in brez haska, toda do zadnje ure je bil prepričan, da more ostanek slovenskega zdomstva v svobodnem svetu še vedno biti krik k tlom pritisnjene slovenske domovine.

Ko po skoraj dvajsetih letih odvijamo klobčič revolucijskih dogodkov, lahko trezno in s pametjo razločimo dobre in trdne niti, pa tudi slabe, v naglici in stiski zvezane. Prav s treznim gledanjem moremo ugotoviti, da nam prihodnost nalaga nove dolžnosti, da iz zaključkov inkušenj, ki so za nami, osredotočimo vse svoje sile v idejno borbo in se, čeprav majhni, tako vključimo v napore svobodnega sveta za doseg demokratičnih ciljev.

Preteklost je že del zgodovine, za slovenski narod najtežji del. Tisoči in tisoči so se po nasilni smrti pridružili duhovni vojski, med katero se spet nahaja tudi rajni škof dr. Gregorij Rožman. To ni mrtva vojska, to so ljudje, ki so napravili težak prehod iz zemskega v večno življenje in danes v vsej polnosti gledajo tisto, česar se mi živi tako medlo zavedamo: da je namreč duhovni boj prva in bistvena sila, ki more načeti in spodjesti masovno, materialistično idejo komunizma. Samo obnavljanje spominov in ozko ter osebno gledanje v preteklost nam ne morejo pomagati, niti nam za bodočnost ne morejo dati širšega zamaha, česar smo najbolj potrebni.

Ni dolgo tega, kar sem dobil neko zahvalno pisemce durbanskega škofa Denisa Hurleya iz Južne Afrike. V svojem škofovskem grbu ima za geslo čudovite besede:

„Kjer vlada duh, tam je svoboda.“

Prepričan sem, da more to geslo biti tudi naše geslo. Če se bomo borili in delali z duhom, bomo svobodo po duhu dosegli. Komunistično nasilje bo prej ali slej podleglo močji vedno svobodnega duha in čim jasneje in odločneje bomo svoje udejstvovanje podkrepili s trdnimi idejnimi smernicami, tem bližji bomo našim rojakom v domovini. Izkušnje iz preteklosti so naše trdne korenine, ki imajo svoje početne poganjke še v naši rodni zemlji, naša rast pa posega v bodočnost. Mlada generacija mora imeti v neposredni preteklosti močne in vzorne duhovne like, po katerih naj oblikuje svoje vzore in ki naj ji bodo duhovna oporišča. Eden teh, največji med njimi, je gotovo rajni škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman. Naj prosí za našo edinost in za našo trdnost!

Z lepimi pozdravi vsem odbornikom in članom

POBOJ NA TRSTENIKU 12. NOV. 1944

J. R., Argentina

Ažman Franc

Domobranska postojanka v Predosljah pri Kranju je na jesen 1944 štela okoli 60 mož. Na dan sv. Martina, 12. novembra smo šli zjutraj k maši, ki jo je daroval svetnik č. g. Zupanc Ignacij. Lepo vreme je bilo, slana je ležala na travi in hladno je postajalo. Ko smo se po maši zbrali na postojanki, je komandir France Jenko naročil, naj se pripravimo, ker bomo takoj odšli na pot. Med 36 določenimi sem bil tudi jaz. Namenjeni smo bili na Trstenik, kjer so imeli žegnanje. Hoteli smo priti v stik z ljudmi, da bi napravili malo propagande za našo stvar. Na žalost — in to smo šele kasneje ugotovili — se je to razvedelo med partizani in tako naš odhod s Predoselj ni bil dovolj prikrit.

Na Trsteniku naj bi bila tudi sv. maša, katero bi opravil potujoči namški kurat, ki je z motornim kolesom brnel iz ene vasi v drugo. K sreči je bil prej obveščen, kaj se pripravlja, pa zato ni prišel, kajti če bi vozil po isti poti, kakor smo šli mi, bi tudi njega verjetno zadela krogla.

Dolinšek Aleš

A mi smo iz Predoselj mirno odšli, vozili s kolesi v razdalji kakih 15 metrov drug od drugega. V Bobovku se nam je pridružilo še šest fantov in okrog osme zjutraj smo bili že v Tenejšah. Vsa naša bojna oprema je bila ena strojnica, sicer pa puške in nekaj bomb.

Ko smo prišli med dva hriba, so nas partizani napadli najprej z desne strani. Pri prvem strelu smo vsi padli po tleh. Ranjen je bil Jože Jagodic iz Čirčič, kateremu je strel odbil štiri prste na roki. Klical me je na pomoč, a me ni

počakal, kajti začel se je plaziti po trebuhu v smeri potoka, ki je tekkel ob cesti, se zavalil v breg ob potoku, se skrnil in si sam zavezal roko, da je vsaj za silo ustavil krvavenje. Tak je krenil sam na postojanko v Bobovk. Od tam so potem klicali v Kranj na postojanko po pomoč. Ob dvanajstih so res prišli domobranci iz Gorič.

Medtem ko se je Jagodic umikal k potoku, sva se Franc Žagar, po domače Uršnikov, in jaz splazila do kupa peska ob cesti. V ta kup so partizani streljali s tako silo, da je kamenje letelo na naju kot toča. Francetu sem dejal, da bi zmolila kesanje, saj naju itak čaka konec — — pa je vse potihnilo za minuto, kajti partizani so udarili tudi z leve strani. Podajva se, sem dejal spet Francetu, v imenu božjem naj bo — od tod morava proč. Pogledala sva oba proti potoku in se z očmi domenila: kot polža sva lezla v smeri male kotanje, kjer je bilo malo več vejevja. K sreči sva prilezla. Takoj za nama se je priplazil Jože Zupan. Z rokama je bil že ob potoku, ko ga je strel v hrbet dvignil in pogнал v vodo. Vanjo je padel mrtev. Naslonila sva ga ob breg, da glava ni bila v vodi. Imela sva vsak svojo puško in 46 patronov pa dve nemški bombi in tri laške, pa še pet jugoslovanskih. Tako sva čakala, kdaj naju bodo zajeli. Tedaj so napadali že s treh strani. S Francetom sva čepela v vodi, orožje pa držala na robu, da se ne bi zmočilo. Okrog tri četrt na devet sva zaslišala brnenje: mislila sva že, da prihaja pomoč, pa so bile le sirene, ki so v Kranju tulile alarm. Zatem kmalu drugo brnenje: zdaj so bili avioni, ki so leteli bombardirat v Nemčijo. Okrog desete ure šele sva zaslišala novo brnenje, ob njem pa tudi že glas: Kje si? — Spoznal sem brata po glasu. Pogledam iz jarka in vidim, kako se pet oklopnjakov vali po cesti. Potegnila sva Zupana iz vode in se podala na cesto, kjer smo pustili kolesa. Streslo me je, ko sem zagledal mojega prijatelja Nazeta Žiberta mrtvega. V vrat ga je zadelo in je izkrvavel. Nekaj metrov proč je ležal Franc Ažman. Od 42 domobrancev je bilo pobitih deset in osemnajst ranjenih.

Javoršek Ivan

Korošec Franc

Krničar Jože

Zupan Jožef

Gestapovec Dichtel, ki nam je bil dodeljen, se je hotel maščevati nad trstenišskimi vaščani. Pregovorili so ga, da to ne gre, saj so ljudje nedolžni. Dal se je pregovoriti, a vseeno mu žilica ni dala miru, pa je ukazal streljati v hrib nad vas — za strah, je dejal.

V Tenetišah smo dobili nekaj voz, da smo mogli odpeljati mrtve in ranjene. Razumljivo je, da noben kmet ni rad dal konj in voz. Sam sem se s kolesom zapeljal naprej na postojanko v Predoslje. Okrog pol dveh sem prišel. Nikdar ne bom pozabil obrazov sovaščanov, ki so spraševali vsak za svojega. Težko mi je bilo povedati resnico in sem jo pridržal zase, vedoč, da bodo kmalu vozovi za menoj.

V Predosljah smo nato v šoli napravili mrtvaški oder za vse, katerih niso odpeljali v drug kraj. Tako so tistj dan, 12. novembra 1944, padli kot domobranci, ležali na mrtvaškem odru:

Ažman Franc, rojen 16. 10. 1892 na Suhi pri Kranju;

Dolinšek Aleš, rojen 17. 7. 1909 na Ilovki;

Javoršek Ivan, rojen 24. 4. 1919 v Moravčah;

Korošec Franc, rojen 16. 10. 1919 v Velesovem;

Krničar Jože, rojen 4. 4. 1921 na Jezerskem;

Zupan Jože, rojen 31. 3. 1923 v Lomu;

Žibert Ignacij, rojen 27. 7. 1908 na Suhi pri Kranju.

Pokojnim soborcem v spomin zmolimo Oče naš.

Žibert Ignacij

SLOVENSKO ZEMLJO SO SI HOTELI RAZDELITI

Rudolf Smersu

Italijansko zunanje ministrstvo objavlja zbirko diplomatskih dokumentov pod naslovom „I documenti diplomatici italiani“, ki zajema čas od leta 1861 do italijanske kapitulacije v drugi svetovni vojni t. j. do 8. septembra 1943 (čas naše turjaške tragedije). Dosedaj so izšli dokumenti do 10. junija 1940.

V zadnjih zvezkih omenjene zbirke so objavljeni tudi dokumenti,

kj zadevajo našo slovensko zemljo. V naslednjem bomo objavili nekaj izvlečkov iz teh dokumentov, iz katerih je razvidno, kako so slovenski sosedje barantali za slovensko zemljo. Dokumente je v italijanskem originalu in hrvatskem prevodu objavila „Hrvatska revija“ v četrtem zvezku lanskega letnika na str. 615—626. Naši izvlečki so vzeti iz omenjene revije.

I.

ZAPISNIK RAZGOVORA MED ITALIJANSKIM ZUNANJIM
MINISTROM GROFOM CIANOM IN DR. ANTE PAVELIČEM¹

Zapisnik je sestavil Cianov kabinetni šef Filip Anfuso. Iz tega zapisnika je razvidno, da sta se dne 23. januarja 1940 sestala grof Ciano in dr. Pavelić v prisotnosti hrvatskega markiza Bombellesa in Filipa Anfusa. Govorilo se je o podrobnostih upora na Hrvatskem in o predvideni srbski reakciji na ta upor. Dr. Pavelić je izjavil, da je uspeh upora zagotovljen; potrebno pa je, da takoj, ko se začne upor v Zagrebu, prikoraka na Hrvatsko okoli 30.000 mož italijanske vojske. Srbom ne bo preostajalo drugega kot umakniti se na področje stare kraljevine Srbije. *Kar pa zadeva usodo Slovenije, pravi dr. Pavelić, da se ta pokrajina prilagodi novemu režimu, ki ga bo določil hrvatski narod skupaj z Italijo. Slovenska pokrajina, ki je potrebna za hrvatsko gospodarstvo in ki je vedno živela v soglasju s Hrvatsko, ne bo mogla storiti ničesar drugega kot podvreči se dejanskemu stanju, ki ga bo ustvarila Italija.*²

*Pavelić misli, da bi mogel biti morebitni odstop Maribora Nemčiji naravno nadomestilo za nemške interese v Sloveniji. Ne taji, da bo proglašitev neodvisne hrvatske države v zvezi z Italijo udarec za germankatoliški Hrvatski, da onemogoči germanske načrte na Jadranu. Pavemanske načrte, toda smatra, da je pomoč Italije neogibno potrebna lič prav tako poudarja važnost, ki bi jo za Italijo imelo nadzorstvo nad velikimi premogovnimi rudniki v Trbovljah.*³

Gornje stavke smo navedli dobesedno, da bo imela slovenska javnost jasno sliko o načrtih, ki so jih glede slovenske zemlje imeli fašisti in ustaši.

V nadaljnjih odstavkih tega zapisnika stoji, da Ciano odobrava taktiko hrvatskih naci-fašistov („nazi fascisti croati“), priporoča pa Paveliću, da naj se ne prenegli in da v vsakem primeru počaka na „znak“ iz Rima. Nato je popisan načrt upora na Hrvatskem, kj naj se izvrši v naslednjih stopnjah: proglašitev hrvatske neodvisnosti v

Zagrebu, sestava hrvatske vlade, poziv italijanski vojski, da intervenira, prihod italijanske vojske na Hrvatsko pod vodstvom ustašev, ki so sedaj v Italiji, popolna okupacija Hrvatske, proglasitev „personalne unije“ hrvatske države z Italijo.

Naslednji odstavek zopet omenja Slovenijo, ko govori o posledicah proglasitve hrvatske države in pravi: Črna gora bi mogla zaradi svojega slovanskega značaja postati neodvisna država, *Slovenija bo ostala hrvatska*, dočim bodo otoki pred Zadrom prepuščeni Italiji.⁴

Gornji zapisnik je podpisal tudi Mussolini.

II.

SPOMENICA GROFA JOSIPA BOMBELLESA⁵

Grof Josip Bombelles je napravil posebno spomenico o razgovorih, ki jih je imel on sam dne 21. januarja 1940 s Cianom, in o razgovorih, ki sta jih imela dne 23. januarja 1940 on in dr. Pavelić s Cianom. V teh razgovorih so bile dogovorjene podrobnosti za upor na Hrvatskem in za okupacijo Hrvatske po italijanski vojski.

Kar nas Slovence v tej spomenici posebno zanima, je opis meja nove hrvatske države, v kolikor zadeva Slovenijo, ki se glasi takole: *Nespremenjena ostane sedanja meja proti zahodu vse do nemške, preje avstrijske meje. Jugoslovansko-nemška meja tudi ostane neizpremenjena in bo tvorila hrvatsko-nemško mejno črto. Isto velja za italijansko-jugoslovansko mejo, ki bo postala italijansko-hrvatska meja.*⁶

*Slovenija bo vključena v hrvatsko državo, toda bo dobila določeno avtonomijo po svojih željah.*⁷

Zanimiv je naslednji odstavek, ki ne soglaša popolnoma z gornjim zapisnikom. Dočim stoji v zapisniku, da je sam Pavelić predlagal odstop Maribora Reichu, pa stoji v tej spomenici drugače. Spomenica pravi, *da se je dr. Pavelić zavedal, da Hrvati nimajo pravice niti do Slovenije niti do Vojvodine, da pa je priključitev Slovenije k Hrvatski edina mogoča rešitev, ker je njeno prebivalstvo čisto slovansko in kar najbližje hrvatskemu. Tudi se mu ne zdi prikladna poprava slovenske meje proti Reichu (Maribor), da se s tem ne pogazi načelo, ki ga je Hitler slovesno proglasil, da so južne meje Reicha nedotakljive.*⁸

Dalje je v spomenici naveden razgovor glede uvedbe monarhije na Hrvatskem pod savojsko dinastijo v personalni uniji z italijansko kraljevino.

ZAKLJUČEK

Gornja dokumenta sta za nas Slovence zanimiva in poučna. Iz njih vidimo, kako sta hotela dva totalitarna režima zbrisati s sveta slovensko samostojnost. Poudarjamo, da je bilo to delo dveh režimov — faističnega in ustaškega — in ne morda širokih množic italijanskega in hrvatskega naroda, ki za te nakane nista vedela. Iz gornjih dokumentov vidimo, kdo nam je bil in kdo nam ni bil resnični in iskreni prijatelj.

1) Zapisnik je bil objavljen v knjigi „I documenti diplomatici italiani“, v deveti seriji, v tretjem zvezku, na str. 162—164. Knjigo je izdala v Rimu: La Libreria dello Stato, l. 1959.

2) Navajamo italijanski original, v kolikor zadeva Slovenijo: „Circa le sorti della Slovenia, Pavelić si dice d'accordo col Conte Ciano circa la necessità per quella regione di adattarsi al nuovo regime che il popolo croato stabilirà, insieme con l'Italia. Necessaria all' economia della Croazia, la regione slovena che ha sempre vissuto d'accordo con la Croazia, no potrà fare a meno di assoggettarsi allo stato di cose che imporrà l'Italia.“

3) Pavelić pensa che un' eventuale cessione di Maribor alla Germania potrebbe essere il naturale compenso agli interessi tedeschi in Slovenia. Egli non si nasconde che la proclamazione dello stato indipendente croato in unione con l'Italia sarà un colpo di arresto ai piani del germanesimo, ma trova che l'appoggio dell' Italia è indispensabile alla Croazia cattolica per frustrare i piani germanici sul Adriatico. Pavelić accenna parimenti all' importanza che avrebbe per l'Italia il controllo in Slovenia della grande miniera di carbone di Trbovlje.

4) Viene esaminata quella situazione che verrà a crearsi in Jugoslavia in seguito alla proclamazione dello Stato indipendente croato e si accenna al probabile avvenire di altre regioni: del Montenegro che dato il suo carattere slavo potrebbe essere costituito in un Stato indipendente, della Slovenia che rimarrà croata, mentre verranno trasferite all' Italia le isole prospicienti a Zara, in modo da assicurare a questa città il libero accesso al mare.“

5) Spomenica (promemoria) je bila kot priloga k Anfusovemu zapisniku objavljena v zgoraj citirani knjigi v deveti seriji, v tretjem zvezku na straneh 164—166.

6) „Poi resta il confine attuale immutato verso ovest fino alla frontiera tedesca già austriaca. Il confine jugoslavo-tedesco rimane anch' esso immutato e formerà la linea confinaria croato-tedesca. Lo stesso caso per il confine italo-jugoslavo, che diverrà il confine italo-croato.“

7) „La Slovenia será inclusa nello stato croato, ma riceverà una certa autonomia, secondo i suoi desideri.“

8) „Tratando queste questioni Pavelić precisa, che i croati non hanno un assoluto diritto nazionale di richiamare a far parte del loro Stato nè la Slovenia nè la Vojvodina. Intanto per la Slovenia non si presenta alcuna altra soluzione possibile, la una popolazione essendo puramente slava e prossima a quella croata. Anche una correzione della frontiera slovena verso il Reich (Maribor) non sembra opportuna, per no ledere il principio proclamato solennemente da Hitler, che i confini meridionali del Reich sono sacrosanti.“

FRIDERIK DEAKIN V BUENOS AIRESU

Se spomnite, kdo je Deakin? — Mož, ki ga je 1943 Churchill poslal kot svojo zaupno osebo k partizanom in ki je pozneje vse storil, da je Tito s pomočjo zaveznikov kljub volji narodov Jugoslavije prišel na oblast.

Torej, Deakin je prišel na obisk v Buenos Aires. Tole je povedal časnikarjem: „...Znal sem več jezikov: nemško, italijansko in francosko... V letih 1942/43 je bil eden največjih problemov našega glavnega stana v Kairu, kamor so me poslali, kako pomagati odporniškim gibanjem na Balkanu, posebno v Jugoslaviji in Grčiji. Šlo je za to, da bi tam zadrževali čim več osnih divizij, da jih tako sovražnik ne bi mogel uporabiti na severu, kjer smo pripravljali invazijo. Imeli smo nekaj slučajnostnih stikov s srbskimi gverilci Draže Mihajlovića, kakor tudi s Titovimi. S temi smo jih izgubili, kar pa se prvega tiče, so naši zvezni oficirji poročali o „absolutnem miru“ na četniških frontah. Tedaj so sklenili poslati Billa Stuarda in mene v glavni stan Tita v Črni gori. Od tam smo dobili nekaj novic s prošnjo za takojšnjo pomoč.“

Na vprašanje glede Mihajlovićeve osebnosti je Deakin dejal: „To je delikatna zadeva, kajti v Jugoslaviji je bil primer dveh vojn hkrati: zunanje proti napadalcu in notranje med različnimi skupinami, v katere se je dežela razdelila. Mihajlović se ni hotel boriti proti Osi, dokler se zavezniki ne bi izkrcali v Jugoslaviji, kar nas je prisililo, da smo se postavili na stran tistega, ki se je edini boril — to pa so bili oddelki pod vodstvom komunističnega štaba okrog Tita. Če bi Mihajlović hotel nadaljevati z začetno akcijo proti sovražniku, bi mu mi pomagali. V tem pogledu je napravil veliko napako. Kar pa se tiče vprašanja, da so se njegovi četniki končno podali na stran Nemcev in Italijanov, je resnica. Sam sem jo videl na lastne oči. Ne verjamem, da bi bila krivda za to osebno na njem. Bili so nekateri med njegovimi poveljniki, a on jim je to dovoljeval.“

Bill Stuart, ki je znal srbsko, je kmalu padel, Deakin je bil zato navezan sam nase in se je s Titom menil nemško. „Zelo dobro je znal, ker je bil dolgo časa na Dunaju. Tudi govoril je z dunajskim naglasom. Naučil sem se precej slovensko, a še najbolje smo se pomenili v jeziku sovražnika...“

Razgovor z Deakinom je popisan v buenosaireski La Prensa z dne 9. septembra 1964, stran 8.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Ljubljanski dnevnik „Delo“ prinaša ob nedeljah posebno zaglavje pod naslovom „Deset žeblic“, to je: nedeljske pomenke s sodobniki. Pisateljica Mira Miheličeva je na vprašanja odgovarjala:

„Vprašanje: Ena značilnih sestavin umetnosti je protest. Zoper kaj protestirate vi? Odgovor: Zoper to, da naj bi morala stalno protestirati. Rada bi se že enkrat z nečim tudi strinjala. — Vprašanje: Čemu se lahko novsezgodaj iz srca nasmejete, ko pogledate skozi okno? — Odgovor: Svoji naivnosti, ker sem hotela poletje preživeti v idiličnem miru na Dolenjskem. Tišino, tako potrebno mestnim živcem, je nenadoma zmotil obupan otroški in ženski jok iz bližnje vasice, ki šteje samo pet hiš in od koder so rubežniki gnali kar štiri živinčeta, za njimi pa je capljala procesija objokanih razcapanih otrok. Potem je iz vasi ves prestrašen pritekkel moj mali sin, ki je vse to gledal in tudi slišal, kako so tisti, ki so živino vzeli, za nameček še izjavili, da bi bilo treba vse kmete pobiti. Morda zato, ker vstajajo že ob štirih zjutraj in garajo pozno v noč za davke, ki jih kljub vsemu ne morejo plačati, pa je taka vnema za delo škodljiva, ker vzbuja pohujšanje pri drugih? Po uspešnem pogonu tudi iz drugih okoliških vasi se je iz koncentracijskega taborišča za živino razlegalo veliko mukanja in razgla-

šalo daleč naokrog, kako ta občina rešuje svoje komunalne probleme. — Vprašanje: Kateri ženski lik v naši nacionalni zgodovini bi bil še upesnitve vreden? Odgovor: Poleg že opevane nezakonske matere predlagam za pesniški model kot junakinjo našega časa zakonsko mater z večjim številom otrok.“

Medtem ko tako oblasti uničujejo kmeta na slovenski zemlji, dokler ga z nje ne spode, dovažajo v Slovenijo za dela na podržavljeni zemlji kmete iz hrvatske Like, ki po trdi borbi na skalnatih tleh Dinare smatrajo preselitev na boljše slovensko zemljo za velik, sicer le trenuten dobiček in napredek.

Publika je v Ljubljani v zvezi s krizo izžvižgala in onemogočila izvajanje drame Rožanca: „Topla gre pri Vrhovnem sodišču proti odredbi da“. Oblasti so izvajanje dela prepovedale, naker se je pisatelj pritožil policije. Sodišče pa je s posebno sodbo prepovedalo uprizarjati dramo. Avtor na razpravo ni prišel. Vsekakor sodišča še ni zajel val „pozitivnega razvoja“ v komunističnih državah.

Društvo slovenskih književnikov je imelo občni zbor v oktobru 1963 v Mariboru. Sedaj objavljajo referate in je dr. Bratko Kreft med drugim izvajal: „V našem boju proti birokratizmu in okostenelosti se je rodil celo nove vrste birokratizem, ki si

odeva naličje najširše demokracije ter je zagovornik njenega skrajnega dela — anarhije... Pri poučevanju slovenskega jezika si slišal v zadnjih letih predloge in pripombe, da ni treba v šolah poučevati slovnice, saj bo šlo kar samo po sebi po narurnem čutu in fantaziji. Vemo pa, da ne gre v življenju nikjer samo po sebi nič. V nekaterih strokovnih šolah so birokrati in ljudje brez jezikovnega ljudskega posluha skušali pouk slovenščine sploh odpraviti, ker je vseeno, v kakšnem jeziku pišeš ali govoriš, glavno je, da se tehniško razumeš s tehnikom, — ali pa so slovenski jezik obesili s sla-

vistom vred na repico. Mislim, da je bila tudi prenagljena ukinitvev mari-borske humanistične gimnazije, ki ni vzgajala le Miklošiča in Vraza, temveč še mnoge druge. Tudi revolucionarje. In — ali nista bila Engels in Marx vzgojena v humanistični šoli? Ali ni mladi Marx napisal disertacije „Razložki demokratske in epikurejske naravne filozofije“? — Slišale so se tudi pripombe, da se slovenščine ni treba posebej učiti, saj je vsak že zmala zna itd., ker se je rodil kot Slovenec. Takšna in podobna poročila je dobival v zadnjih letih od slavistov na šolah odbor Slavističnega društva.“

SODBA ARGENTINSKEGA OFICIRJA O KOMUNIZMU

Polkovnik Tomás Sánchez de Bustamante, trenutno poddirektor argentinskih žandarmerijskih sil, je pred nedavnim imel predavanje o državni varnosti. Med drugim je navedel tudi naslednje misli in ugotovitve: „Totalna vojna, imenovana tudi socialna vojna ali revolucionarni boj — ki se izraža bodisi kot mrzla bodisi kot resnična vojna — je dejanska stvarnost, v kateri svet danes živi... razdelitev sveta v dve polovici med zmagovalce v drugi svetovni vojni hočejo komunisti obdržati s „politiko sile“... Drži pa, da so v zadnjih 25 letih Združene države imele 3400 sestankov s komunističnimi predstavniki, da so na teh razgovorih potrošili 106 milijonov besed in da so vsi razgovori končali v 52 dogovorih, od katerih jih je Sovjetska Rusija doslej prelomila 50. Rusija in nje sateliti, povezani v resnično „vojaško taborišče“, pripravljeno na boj proti svobodnemu svetu, potrjujejo dinamiko svojega gibanja preko stalne ofenzivne akcije v vseh smereh...“

Potem ko je poudaril, da Argentina ne more vztrajati nekje v sredi, ampak da mora statj na strani svobodnih narodov, je Sánchez de Bustamante pribil: „Opažati moremo, da mednarodni komunizem nujno vitev, ampak napenja vse sile, da bi dosegel kaos, ubožstvo, dvom in prezira narodne koristi. Tudi ne veruje v miř in v gospodarsko obno-vednost.“

MORDA ŠE NISTE BRALI

Spectator

da je avgusta 1946 Maotsetung dejal neki ameriški časnikarci v zvezi s prvo obletnico odmeta atomskih bomb nad Hiroshimo in Nagasakijem: „Atomska bomba je tiger iz papirja“. Iz primerjave ne siedi samo Maotova nagnjenost k pesništvu — saj se morajo vsi kitajski otroci učiti njegove verze na izust — ampak tudi pristna kitajska prezirljivost vsega, kar ni kitajsko. Zdaj ima Mao svojega „tigra iz papirja“, ki je verjetno še zelo primitiven. A počasi se bo naučil... in zahod se bo naprej bal še bolj iskreno „rumene nevarnosti“, zraven pa pozabljal, da pravzaprav Slovani že nekaj stoletij držimo meje; na zahodu — na pravem zahodu, kakor ga pojmujejo časnikarji in politiki, pa še nadalje lahko mirno spijo, saj vedo, da bodo Slovani spet držali meje...

da je precejšnje presenečenje vzbudila novica agencije France Presse, ki jo je objavil buenosaireški dnevnik „La Nación“ tik pred čilskimi volitvami. Zapisal je namreč 3. septembra na prvi strani, da je Frei-jev nasprotnik Allende prostozidar in marksist. Za nas ta kombinacija ni nič novega, saj so Vidmarji bili v loži in pri partiji, da ne naštevamo vseh drugih, ki so sedeli na dveh stolih...

da je novi čilski predsednik Eduardo Frei dejal v volilni kampanji tudi tole: „Komunizem ne požene korenin v najbolj ubožnih področjih (slums ali villa miseria), ampak med boljše stoječimi delavci, katerih taktika je tudi zahtevati vedno nova in nova povišanja mezd. Lahko bi jim ponudili verjetno visoke plače, pa se jim bodo zdele že naslednji dan prenizke. Zato so vsi fondi Zveze napredek že vnaprej zgubljeni, ako jih ne bo spremljala potrebna ideološka vzgoja.“ — Nergaštva je povsod dovolj in ga nikoli ne bo konca, komunizem pa je v fazi politične borbe z drugimi političnimi strankami organizirano nergaštvo in razkrajanje. — Smo vsi dovolj trdni, da ne bomo podlegli tako ali tako?

da se je pred štirimi leti prvič zbrala družba držav, ki jih je svetovni tisk označil za „neopredeljene“. Seveda je bila Jugoslavija z odlikovanji nasičenim maršalom tudi navzoča. Tedaj je bil Nehru še živ in prenapeti petelinčki kakor Nasser niso mogli dovolj kikirikati. Zdaj Nehruja ni več in letos so se zbrali v Kairo, kjer sta se oba velika „diktatorja“, kakor jih je imenoval „La Nación“ 10. oktobra v uvodniku, odločila zaigrati prvo violino. „Neopredeljen“ se pravi biti tedaj, ko nekemu kaže; opredeljen pa moraš biti, ko je treba zapreti Mojzesa Čombeja ali pa

priznati navzočnost Kube. Kje je torej „neopredeljenost“? — V malem je to tudi v naši emigraciji primer: ni potrebno misliti po partizansko, a vseeno greš lahko na ambasado na razgovor o dediščini kakršne koli hiše ali zemljišča doma, obenem pa še poveš vse, kar veš o znancih v emigraciji; ali pa prideš na uraden obisk med svoje brate in imaš celo uraden govor, zraven pa veš, da boš moral „po službeni potrebi“ spet iti na obisk v Jugoslavijo — torej bo govoril ob obisku, kar smeš, da te doma oznovci ne bodo lovili... Je tako?

da je že 8. maja letos New York Times objavil članek, v katerem je napovedoval veliko sušo v Jugoslaviji, obenem pa tudi, da bodo morali Jugoslovani kupiti v USA okrog 1.500.000 ton pšenice (kar bi bilo približno 75 kg na osebo, všteti mlado in staro). Kako je s sušo, vemo... Vsako drugo leto jo pogruntajo, da zakrijejo neuspehe gospodarske politike. Sicer pa se ne bojmo: kakor so slovenski uradniki in nameščenci plačali lepe prispevke „čisto prostovoljno“ za obnovo Skopja (ponavljam Skopja, kajti tako je nek slovenski dopisnik v argentinski reviji Primera Plana branil macedonski živelj na mrtve, slovenskega, ki ga ima pred nosom, pa ne pogleda!) in sploh morajo pokriti slovenski davkoplačevalci vse tehnične napake, tako bodo tudi suša in — zdaj še povodenj morali pokriti slovenski žulji. O vseh teh žrtvah slovenskega ljudstva doma noben srbski ali hrvatski časopis v zdomstvu ne piše nič. In tudi ne tisti, ki jih Slovenci urejajo v neki „jugoslovanščini“...

da je brazilski general Carlos Luis Guedes, komandant 44. vojaškega področja, objavil podatke o delovanju brazilske KP, k so jih njegovi vojaki dobili. Med drugim iz teh podatkov sledi tudi tole: celotna aktivnost je razdeljena na pet točk, in sicer: Načrtno nasilje — agitacija mas — požigi — delavnost državljanskih mas — talci. Načrt določa, da „mora nasilje biti izvedeno brez slehernega sentimentalizma“. Omenja napake pri uporu leta 1935, ko justifikacije niso bile izvršene takoj, s čemer je bilo brez potrebe omogočeno oficirjem, ki niso bili revolucionarji, pomiloščenje, čeprav niso svoje službe izvršili. Dalje določajo načrti, da „mora biti za slehernega sumljivega oficirja izbrana oseba za takojšnjo likvidacijo“. Pri požigih so navodila zelo točna: v glavni ulici kraja mora biti zažgana vsaj ena hiša, in to najbolj vidna; če le mogoče, mora biti sedež državne ali provincijske uprave ali občinske, ako je v nezavarovani ulici, tudi zažgan. Če nobene take hiše ni, potem je treba poiskati najbolj primerno. — Se pravi: v Braziliji ne bo mraz, kadar se komunisti spravijo na delo. Če se bodo...

SPOMINI NEMŠKEGA MOBILIZIRANCA

(Nadaljevanje)

Nace Grohar

Prva noč v svobodi. Prijatelj je zaspal, meni se ni dalo. Mislil sem in mislil, a vseeno me je noč prevzela. Preden sem zadremal, sem še iz daljave slišal nemške pozive na pokret, pa detonacije in streljanje, ki je prihajalo vedno bliže. Ob zori sva odšla proti vasi. Začuden so naju gledali Francozi, pa sprejeli takoj, ko sva povedala, kaj sva in kako. Še v „civil“ sva se spravila, pa ne za dolgo. Tisti dan, 26. avgusta popoldne sem prvič videl Amerikance na pohodu: rjavkaste uniforme so se blestele, šli so kot bi bili na počitnicah, za njimi pa so lomastili tanki. Zijal sem in gledal: novi kroji, nova vozila, neslutena sila. Francozi so naju dostojno predali prvim edinicam. Spet sva si nadela uniformo, seveda je bil „tisočletni orel“ že zdavnaj potrgan z našitkov. Amerikanci so naju zapeljali spet v isto šolo, odkoder sva jo prejšnji večer ucvrila...

Preiskali so naju. Meni so odvzeli nož. Saj ni bil nič posebnega, a spomin je bil. (Vsak dan je težji spomin nanj!) Poskrbeli so za naju, kot se za demokrate spodobi. A že je pridrvel jeep — čudo božje, kakšno vozilo je neki to, sem si mislil, ne vedoč, da se bom na njem precijazil dolge in dolge kilometre. In začela se je službena pot od najnižje edinice do merodajne: postaja za postajo, nov kraj, novi ljudje, pa spet naprej. Avto drvi, pa kako drvi —

še nikdar se nisem tako hitro peljal: vozil je črnc, pa čudovit človek. Šlo je okrog ovinkov, da smo se stiskali, zavor skorajda ni rabil, kar podil je in podil, kot bi bil plačan od kilometra. Lepo je bilo opazovati navdušene množice že osvobojenih Francozov, grenko pa prenašati ta ali oni puhli paradižnik, ki je letel na nas, ker smo pač bili še v nemških uniformah. A kaj zato: koža je cela in glava na vratu!

Peljemo se skozi Orange — prvi obrok hrane so nam k sreči dali in spet na jeep. Eno uro po večerji nas kličejo: Poljake in Jugoslovane. Veseli stečemo do vrat in pot gre naprej. V noči zapazim svetle luči ob obali in na ladjah, ki nakladajo in razkladajo. Za žico smo dobro zaspali in pričakali novo jutro. Spet se vozimo proti St. Raphaelu in povsod same novosti. Mi trije, ki nas je stražar odbral, se ustavimo pred ogromnim kupom premoga: nakladajte in že smo začeli. Saj ni bilo težko, če vzameš tako delo kot šport, a vseeno smo ves dan nakladali. Zvečer nazaj v taborišče, noč pretolkli v vodoravni legi in zjutraj prejeli rešilne pasove: se pravi, na barko gremo. In smo šli.

30. avgusta 1944: popoldne smo se ukrkali na mogočno ladjo. Okrog tisoč nas je bilo. Vsakdo ima svojo posteljo, hrana je kuhana in zelo dobra. Tri dni na odprtem morju.

2. septembra: prihod v Neapelj.

Izkrcavamo se eno uro in pol. Razdelijo nas po narodnostih. Od uradnih Jugoslovancev smo bili samo Slovenci. Preiskava stroga, najbolj stroga za Nemce. Prva zdravniška pomoč! Spimo v ogromnem šotoru, še več je prahu, da bi se lahko zadušili!

3. septembra se pridružimo ostalim Jugoslovancem, ki jih je že okrog dvesto.

9. septembra sporoči oblast, da moramo vsi Jugoslovani proč. — Še danes ne vem, zakaj tega ukrepa niso izvedli. — Med tem se naša edinica vedno bolj veča, saj prihajajo fantje z vseh mogočih front. Kmalu se pojavi nesloga, kajti nočemo pustiti, da bi nas vodil Goltež in se okrog kotlov smukal debeli „Ludvik“.

28. oktobra se je v taborišču nenadoma pojavil Titov zsatopnik. Naslednji dan je prišlo še višje zastopstvo častnikov. Povedo nam, da „skoro ćemo biti vojniki“. Na, ta je pa dobra, sem si mislil, se bomo šli spet vojake. Seveda smo vsi navdušeno ploskali, ker so nam dali takšno čast, da se lahko pridružimo nepremagljivi jugoslovanski partizanski vojski... Še nek slovenski „poručnik“ je prišel in nas založil z vso partizansko literaturo, ki so jo v Italiji tiskali.

Čakali smo na odhod — a vse tiho je bilo...

17. novembra je spet prišel nek častnik, a ni smel v taborišče.

26. novembra sta prišla spet dva častnika, a to pot od kraljeve misije. Povedala sta, da bomo lahko šli kot prostovoljci v RAF. Seveda se nas je takoj podpisalo 650 od 700 prebivalcev taborišča. Vsi polni upa-

nja smo samo čakali, da mine noč, kajti naslednji dan bomo svobodni... Prešla je prva noč in druga in še nekaj zraven... in prišel je sveti večer. Tisto noč smo peli Sveto noč, kakor še nikoli. Ni nas motilo, kakor tudi ob nedeljskih mašah ne, da je maševal nemški vojni kurat.

Ozračje v taborišču postaja slehernji dan težje. Temu nismo krivi mi, ampak naši vodniki. Zaradi nepravilnega postopanja takratnega poveljnika „Horjata“ smo Jugoslovani štrajkali od 24. januarja zvečer do drugega dne popoldne. Seveda je štrajk propadel. Najboljši branilec pravice je bil Roškar, ki je 2. februarja prosil češkega majorja za posredovanje. Novica, da se bo dotedanja ameriška stražarska edinica menjala, nas je razveselila.

7. februarja prevzame vodstvo taborišča iz fronte došla edinica. 20. februarja smo zapustili ameriško taborišče v Aversi in se drugi dan pripeljali v angleški DP Camp Grumo pri Bariju. Spet smo bili za žico, a bilo je boljše glede prehrane — in tudi disciplina ni bila tako stroga. Tobak in druge tedenske potrebščine so bile pri Amerikancih vsekakor boljše kot pri Angležih.

8. marca so odšli domov Grki.

13. marca je prispela v taborišče Titova „jugoslovanska misija“ z namenom pospešitve repatriacije preko jugoslovanske vojske. Naslednji dan je odšlo 170 mož. Med nami, ki smo ostali, pa je blestelo upanje, da se bomo kmalu rešili in postali člani neke „kraljeve vojske“. A dnevi so tekli brez kakršnekoli rešitve in množice se je loteval obup.

24. aprila se je ponovno zapisalo

250 mož za povratek v Jugoslavijo. V dnevih najhujšega obupa — odidemo danes ali jutri — nas obišče dr. Šaruga. Kakor sonce je posvetil v temo in nad 200 članov se je odpovedalo do takrat nepremišljene-mu koraku za povratek. Naslednji dan je imel sv. mašo. Resnično sem bil ginjen, saj sem po štirih letih spet slišal besedo božjo v materinskem jeziku.

7. maja zvečer je angleški camp-leader povedal, da je vojne konec. Od tiste ure naprej ni bilo več discipline.

10. maja popoldne hitimo veselih obrazov proti železniški postaji. Vlak je odpeljal proti Bariju. Spet smo potovali. V St. Segarija nas je sprejela pod svojo streho UNRRA. Komaj smo se privadili kraju, že nas nekdanji oficirji kraljevske vojske silijo k vežbanju v vojaških edinicah. Vsak dan moramo na prostor, kjer se sučemo pod vojaško komando. Tudi raztrganim in bosim ne prizanesajo. Ker pa je to brezsmiselno stanje trajalo kljub prepovedi taboriščnega poveljnika še naprej, so nas prestavili. Nekaj dni za tem nas je zapustil do tedaj najbolj ugledna oseba Roškar in se pridružil Titovcem.

24. junija smo zvedeli, da bo šlo okrog trideset naših fantov v angleško službo. Čas je tekal, denarja ni bilo, a živeti je bilo treba. Kaj torej narediti? — Kmalu se je posvetilo prvemu: po tri odeje imamo in čez poletje bomo lahko zdržali z dvema. Na zimo bo že kako. Torej: eno odejo prodam! In tako se je začelo. Prišla pa je komisija preiskovat in na vsem lepem ugotovila, da manjka že nad tristo odev. En dan nam niso dali nič jesti! Pa tudi sicer

obroki pri UNRRI niso bili bogve-kaj.

13. julija je utonil pri kopanju — ki je bil naš edini oddih — eden izmed prijateljev. To je bil prvi smrtni primer v naši slovenski taboriščni skupnosti. Isti dan so spet zapisali sto mož za službo pri RAFu.

23. julija je spet odšlo nekaj fantov k RAFu v Brindisi, kjer je že precej naših. In teden kasneje tristo v Eboli, še nekaj dni zatem spet lepa skupina v Castel di Mare... Mi smo pa čakali in čakali. Ni me doletelo, da bi se priključil kaki skupini, ko nas preseneti novica, da bo taborišče za Jugoslovane razpuščeno in da bomo morali iti na sever. A preden smo odšli, so me zapisali za nastop službe v Brindisiju.

21. septembra se končno naložimo na kamione. Slovo ni bilo težko, čeprav so domačini bili žalostni, saj so vedeli, da se bo sedaj naše „razgrajanje“ nehalo. 26. septembra so nam dali uniforme in bili smo spet enkrat pošteno napravljeni. Še malo in že so nam dali samostojno strážarsko službo, celo uraden naslov so nam pritisknili: Jugoslav Detachment. Prvi poveljnik je bil poročnik Golaž in njegov pomočnik poročnik Cotič. Oba sta si službo znala urediti, posebno Cotič. Služba ni bila naporna, a morali smo jo vestno držati. Dobili smo posebne dodatke od SAAFI-ja: 75 cigaret in okrog 60 lir dnevnic. S cigaretami se je dalo kupčevati, saj je vsaka veljala 7—8 lir. Spadali smo pod SAAF — South African Air Force in ko so se ti odpravili domov, smo od njih prevzeli vso službo. Našo edinico je takrat prevzel Prekoršek.

Bližal se je božič. Rad bi bil med domačimi, bogvedi, kdaj se bo to

uresničilo. Polnočnico je daroval dr. Šaruga. A čas je tekel, izgledov ni bilo nobenih, prihajala je pomlad, ko so se prvi odločili za povratek domov. Poteklo je že leto po končani vojni. Nastajal je mir in se rojevala obnova. Naše delo se je zaključevalo: Zato: proč z vojaškimi napravami, so rekli zavezniki in vlekli letala na kraj uničevanja: 150 lovcev, 120 dvomotornih bombnikov in več „letečih trdnjav“ so uničili popolnoma na področju naše edinice. Kmalu zatem nas oddelijo: nekateri gredo v Napoli, drugi — med njimi jaz — pa pod vodstvom Prekorška v Bari. Tako smo iz ukinjene edinice 392 M. U. bili prekrščeni v 49 Wing. Začelo se je lepše življenje, boljša hrana in oskrba, odnošaji z Johnnyi odlični, povišanje dnevnice na 130 lir in zvečanje obroka cigaret. A je malo časa trajalo. Z nami je bil k sreči kaplan Mrvar, ki se je nastanil v barijskem semenišču. Ko sem videl njegovo sobo, sem opazil razliko; pri nas vsa komoditeta, on pa kakor nekak puščavnik v stari hiši in še bolj oguljeni sobi. Kako star je Bari! Za naš okus niso taka mesta, da ne rečem kaj hujšega. Kar me je razveselilo, je bil ogled cerkve sv. Miklavža, nad 1500 let je stara, pravijo. In rakev s truplom sv. Miklavža je v njej; kot pravijo, so ga mornarji pripeljali iz Palestine.

17. avgusta so naš 49. Wing raz-

pustili in nas poslali v ogromno še nedokončano bolnišnico — C. S. Q. (Central Sick Quarter). Stanovanje je bilo odlično in postrežba izvrstna, a zaradi velikega števila laških uslužbencev smo morali krepko stisniti pasove.

5. novembra sva s prijateljem Prošekom F. spremljala bolniško ambulanto iz Barija v Napoli. Odlična je bila sedem ur trajajoča vožnja. Drugi dan sva bila v četniški bolnišnici nad Salernom, ogledala sva si Neapelj in vse zanimivosti v njem, pa po treh dneh spet bila nazaj v žalostnem okolju naše bolnišnice.

15. decembra se je končala naša „truda polna“ služba v obrambi angleškega imperija in spet smo bili na vlaku. To pot je šlo proti Senigalliji. Vlak je ustavil samo za nekaj minut, zato smo na hitro zmetali našo prtljago kar na tla in upali, da bomo kmalu mogli iti naprej. A do jutra smo morali čakati v neprijaznih prostorih železniške postaje in šele tedaj smo smeli iti proti taborišču, ki ga je vodil Burnell. Ta nas je najprej po notah nahrulil, češ zakaj ne gremo domov, a nas je potem sprejel — in tako sem se vključil v veliko senigallsko družino slovenskih beguncev.

Tako sem iz „nemškega“ mobiliziranca, vojnega ujetnika in stražarja v angleški uniformi postal begunec.

Konec

Pridigo je mogel objaviti šele 1849; objavil jo je, ko je bil že škof. V opombi pove, da je bila govornica na Koroškem, „kjer vsakih pet red (petdeset) let se nekoliko hiš ponemšči.“ Govoril jo je in priobčil torej v zavesti, da izpolnjuje npravni postulat, braniti svoj narod pred potujčevanjem.

OB DVAJSETLETNICI

(Nadaljevanje)

IZ ZAPISKOV ZAREŠKEGA ŽUPNIKA

Tako sem bil zamaknjen v podobno svetogorske Kraljice, da sploh nisem opazil p. Otona, ki je s prižnice govoril zbrani množici. Pa je menda posebno povzdignil glas, da sem mu zdajci prisluhnil. „Trepetate za svoje drage,“ je klical govornik, „a tu med vami je zdaj Marija, Srednica vseh milosti. Prosite jo varstva in pomoči! Morda se bojite za življenje in večno zveličanje vaših borcev na fronti? Pa saj jim je tam na postaji, predno so stopili na vlak, da odrinejo na bojišče, vaš g. župnik podelil splošno odvezo in blagoslov! Vse vaše skrbi in tegobe položite tja pred Marijo na oltar. Marija je „Omnipotentia supplex — Proseča vsemogočnost“! Karkoli jo boste prosili, boste prejeli. Kako pomenljivo! Prav jutri obhajamo praznik Marije Device, rešiteljice jetnikov. Vsi smo jetniki! Jetniki smo lastne grešnosti in tuje zlobnosti, vklenjeni smo v verige greha in v vezi sovraštva in hudobije. Zdaj nam grozijo še omrežja nemških koncentracijskih taborišč in prisilno delo novodobnih sužnjev. Iz dna duše kličite k Rešiteljici jetnikov. In zaupajte vanjo! Med vami je v tej veliki uri svetogorska Kraljica, vaša Mati, vaša Rešiteljica!“

P. Oto se je umaknil s prižnice. V cerkvi je tedaj zadonela pesem, zaupno proseča in obenem prekipevajoča od žarkega zanosa, pesem, ki je prešinjala srca z nepopisnim ganotjem, da so se zaiskrile solze v slehernem očesu: peli so otroci s svojimi srebrnimi glasovi, pele so mladenke in matere, fantje in možje in

še celo partizanska častna straža je nekako pozabila na svoj uradni značaj in pridružila razvneti množici svoj glas in še bolj krik svojega srca:

Marija, pomagaj nam vojskini čas,
na tebe ozira se vsak izmed nas.

Marija, vse ljudstvo ječi:

Marija, pomagaj nam ti!

Tisti trenutek me je bliskovito prešinjalo spoznanje, da je grozilo Vipavski popolno uničenje. A Marija se je zavzela za te verne svoje otroke: mednje je stopila po svoji čudodelni Svetogorski podobi. Ura preizkušnje je tu, a tu je tudi nebeška Rešiteljica. Po Mariji bo Vipavska rešena tragične usode — upepeljenega Godoviča!

Državnozbornske volitve

24. 9. 1943 — Ob 14 sta preleteli Vipavsko dve nemški izvidniški letali, ki sta ponovno krožeč nad nekaterimi točkami, pregledovali položaje. Za njimi je prihrumelo šest bombnikov. V nizkem, grozečem poletu so krožili nad Sv. Križem in zatem so se z gromovitim hrumom spustili nad Ajdovščino. Ljudje so stopili iz hiš. Na pol radovedno in na pol strahoma so zijali vanje. Brž sem stopil mednje in jih rotil, naj hitro zbežijo na prosto, med grmovje, pod drevje. Pa se niso zganili, kot da niso mogli verjeti, da bi se utegnili zgoditi kaj hudega.

„Tako! ven iz hiš! Tako! na varno!“ sem klical. Gledali so me neverjetno. Eden bombnikov se je v drznem valu znižal tik nad Ajdov-

ščino in spustil bombo. Gromovit tresk. Dim. Tedaj so okoli mene jadrno poskočili in skokoma bežali v vinograde, med drevje, proti gozdovom. Stekel sem med hišami in kričal: „Ven iz stavb, na prosto, v zaklone! Poskrijte se!“ Skupina bežečih je vidno naraščala. Mimo Pavlovih in Lipovih smo dosegli vinograde. „Poskrijte se med trte!“ sem naročal. Bombnik se je ločil od skupine, bliskovito planil proti Zarečju in že je švignil z grozljivim gromom preko naših glav. „Marija, Marija!“ so medlele ženske. In Lipovka: „Malika je bolna doma!“ — „Ponjo pojdite!“ A reva se je tako tresla, da se ni mogla zganiti. „Prídite!“ sem jo bodril, „bombnik se je že oddaljil.“ Spremljal sem jo do doma in nato stekel v drugi del vasi, pognal na plan Sovove in Mizarjeve. Ker se je bližal drugi avion, sem prhutnil pod bližnji latnik in počepnil tik zida. In že je bombnik stal točno nad mojo glavo. Preblisnilo me je: „Če zdaj spusti? O Bog, ne dopusti!“ In vroče sem molil. Tišino, slovesno in grozečo, je tu pa tam presekalo pokanje pušk. V Vrhuncih je presunljivo drdrala strojnica. V Ajdovščini je eksplodirala druga bomba. In spet je bilo vse tiho, mrtvaško mirno, kot bi človek in narava otrpnila v predsmrtnem občutju, le z neba je donelo hrumenje letal, ki so ga od časa do časa preglašali strahoviti treski v Ajdovščini.

Ko so se avioni v širokem loku oddaljili, sem se mimo Konstantinovih povzpел na grič, kjer je stala gruča žensk in otrok. Ob nogah so jim ležale cule. Spet se je bližal bombnik. Prhnili smo v zelenje. Z daljnogledom sem opazoval Ajdovščino, težko bombardirano. Stebri čr-

nega dima so se vili pod nebo. Veliko nisem mogel razbrati. Pa saj bomo kmalu več zvedeli.

Bombniki so odšli. Na vasi so se oglasili glasovi, klici. Spogledali smo se, se oddahnili in se s sklonjeno glavo začeli spuščati nizdol.

Ne dolgo zatem so mi že pripovedovali, da je davi odšlo iz Zarečja v Ajdovščino devet fantov, da bi se pridružili odredu, ki je odhajal na fronto. Pa so se zadržali v Ajdovščini tja do popoldne, ko jih je letalski napad razpršil na vse strani. Zareški fantje so med bombardiranjem tičali v Hublju, nato so se vrnili domov. V Ajdovščini je uničena Malikova hiša in objokujejo več žrtev.

Proti večeru je bila cerkev izredno polna. Molili smo res iz srca, občuteno. Dal sem natančna navodila, kako naj se vedejo, ako bi se pojavili letalski napadi.

Cerkev se je spraznila. Pomolil sem pred tabernakljem. „Moj Bog!“ se je lomilo v moji notranjosti. „Le kako se bo končalo? Od tvoje jeze ginemo, od tvojega gneva smo zmedeni. Naše krivde si si postavil pred oči, naše skrivne grehe v svetlobo svojega obličja.“ (Ps 89, 7). Bo res nastopila ura pravice, čas obračuna? Le kdo bo obstal! Bodi usmiljen! Gospodar zgodovine si, samo migni, in preteča nevarnost, ki nam grozi s poginom, premine.“

Sonce se je bližalo zatonu, ko sem stopil iz cerkve. Nekje je stala nemirna gruča ljudi, sredi njih tovariš Zvezdan, ki je pravkar naročal: „Jutri vsi na volitve! Na državnozbornske volitve. Volili bomo poslance v prvi slovenski parlament. Prvega oktobra se začne nekje v Kočevju zbor odposlancev slovenskega ljudstva. Tudi Primorci moramo poslati tja

svoje predstavnike, da izvolijo narodno vlado. Zato vsi na voliŝče, da si kot svoboden in samostojen narod izvolimo svoje narodno predstavništvo.“

„Volili si bomo svojo narodno vlado!“ Te besede so mi rojile po glavi, ko sem čvrsto ubiral pot proti Planini, kamor sem se nameril. „Kaj nimamo zakonite jugoslovanske vlade, čeprav begunske, v Londonu? Kaj ne predstavlja ta vlada pregažene domovine pred svetovno javnostjo in pravno obvezuje zaveznike, da obnovijo Jugoslavijo? Tu pa je nekdo, ki ne priznava jugoslovanske vlade, hoče prevzeti oblast v državi in tako postavlja v nevarnost sam obstoj jugoslovanske države.“

Tudi na Planini so bili ljudje hudo razburjeni. Vstopil sem v župniŝče. „Zgoraj v sobi sta z gospodom Debevcem!“ mi je postrežnica kazala stopnice. Vstopil sem. Župnik Janko Piŝot, vedno vever in nasmejan, ki nikakor ni kazal svojih 55 let, mi je klical naproti: „Fant, dobrodoŝel!“ Budanjski župnik Ivan Debevec je tudi vstal in mi ponudil desnico, v levici pa je držal debelo knjigo. Kot bi se hotel opravičiti, je pravil: „Preroka Ezekijela bereva!“ In planinski mi je razlagal: „Gospod Ivan trdi, da so v Ezekijelu čudovito točni prikazani naši časi.“ Budanjski je spet odprl knjigo in rekel: „Sv. pismo je posledica neskončno modrega Boga ljudem vseh časov. Tudi nam.“ — „No!“ ga je domačin silil, „kar nadaljuj s čitanjem!“ — „Samo dva odstavek! Bog je takole napovedal Izraelovi hiŝi, pa tudi nam, bližajočo se pogubo: „Nadloga za nadlogo pride! Konec pride, blizu je konec. Vzbudi se nad tabo, glej, pride! Pride nadte usoda, prebivalec

dezele. Pride čas, blizu je dan hrupa, a ne veselja klic na gorah!“ (Ez 7, 6). Pa še drugi odstavek, v katerem Bog napoveduje vojno in lakoto: „Zunaj besni meč, znotraj kuga in lakota. Kdor je na polju, umre pod mečem, kdor je v mestu, ga požre lakota in kuga. Utekó le ubežniki, bodo ŝli na gore kakor dolinski golobje, vsi žalostni gruleč, vsak zaradi svoje krivde“ (Ez 7, 15). Tak bo tudi naš delež: meč, lakota, smrt na polju, pobeg moŝkih v gore!“ — „Ivan!“ sem se oglasil, „na nekaj si pozabil! Kakor je Izraelce čisto reŝila skrinja zaveze, tako bo nas svetogroska Mati božja, ki je med nami v Ajdovŝčini.“ — „Ne dvomim v Marijino varstvo! Pomisli pa na Godovič!“ je pristavil budanjski. In planinski mi je hitel praviti, da so mu pravkar sporočili z opazovališča pri Sv. Pavlu, da so Nemci pri ŝt. Vidu in nad Colom. Domovi gorijo. Nastal je turoben molk, ki sem ga pretrgal: „Kako ste preživeli letalski napad?“ — „Mi Planinci in Budanjski dobro,“ je menil župnik Piŝot, „Ajdovci pa so drago plačali. Padlo je več ŝrtev: krojač Samec in njegova žena, Palmova hčerka in ŝe drugi. Ajdovci nameravajo prečuti noč na nabrežinah pod milim nebom.“

Zunaj se je oglasilo streljanje s puškami. „Mladina!“ Nemogoče jih je krotiti!“ je pojasnjeval domači župnik. Pričel sem: „Od vsega sveta smo odsekani. Nič ne vemo, kako je za fronto v Gorici, kako v Ljubljani in drugod po Sloveniji!“ — „Ko pa nas od vseh strani obdaja nemŝki jekleni okop! Docela smo prepuščeni svoji usodi!“ je ugovarjal budanjski. „Ivan!“ mu je segel v besedo Janko, „povej nam prav odkrito, kako gledaŝ na poloŝaj?“

„Duhovniki smo,“ je pričel gospod Debevec, „zato si ne bomo skrivali misli, saj za nas duhovnike pač velja psalmistov klic: „V njih ustih ni odkritosrčnosti, njih srce misli na zasedo; njih grlo je odprt grob, s svojimi jeziki se prilizujejo“ (Ps 5. 10). Naš položaj je, po mojem, zelo kritičen. Nemci vedo, da ima politično in vojaško vodstvo osvobodilnega gibanja na Primorskem svoj sedež nekje pri Ajdovščini. Zato so z vseh strani vrgli proti Ajdovščini svoje motorizirane kolone: iz Idrije preko Cola, z Razdrtega proti Vipavi, s Krasa preko Štanjela in iz Gorice skozi Črniče.“ — „Pa naši se jim bodo postavili po robu!“ je trdil Janko. „Ko pa nimajo primerne oborožitve!“ sem mu segel v besedo. „Če bi imeli na Vitovlju, vrh Čavna ali pri tebi na Planini le par protiletalskih topičev, bi danes pometli onih šest bombnikov, ki so se svobodno razdivjali nad nami.“ Janko se je nagnil k budanjskemu: „Po tvojem je zdaj konec naše Vipavske republike!“ — „Bog sam ve,“ je ta mirno in stvarno modroval, „kako se bodo dogodki odvijali na Vipavskem. Trenutno ne vidim drugega, kot da se vodstvo in bojavniki umaknejo v prostrani Trnovski gozd. Mi pa pademo volku v žrelo.“ Planinskemu je izginil iz obličja običajni nasmeh. „Preveč si črnogled!“ mu je kljubovalno zaklical. „Naši bodo brez drugega pozvali zaveznike, naj se iz Italije izkrcajo v Trstu in Istri.“ — „Tega ne bodo nikoli storili!“ — „Kako ne? Sami se Nemcev ne bomo otresli, edinole zavezniki bi nam lahko osvobodili.“ — „No, Janko, ne bodi tako naiven!“ ga je karal budanjski. „Vse kaže, da voditeljem Osvobodilne fronte gre predvsem za

politične in ne za vojaške cilje, to je za prevzem oblasti v deželi in za uvedbo komunistične vladavine, šele nato za dokončno osvoboditev dežele. Če bi povabili v domovino zaveznike, bi z njimi prišel kralj Peter s svojo vlado; komunistom bi odpelo in Jugoslavija bi prišla v politično območje zapadnih velesil. Tega pa nočeta niti Rusija niti Tito. Dragi Janko!“ je nadaljeval s slovesnim glasom: „Pomni, da se podira svet naših sanj, monarhistična Jugoslavija, in da se poraja nova državna tvorba, komunistična Jugoslavija. Osvobodilna fronta ne hiti na vse kriplje zaman! Zaveznike hoče postaviti pred storjeno dejstvo: Primorska je priključena komunistični Jugoslaviji, Gorica osvobojena, narod ima svoj parlament, svojo vlado.“ — „Hipček, prosim,“ sem ga prekinil. „Ker si omenil parlament, kaj je s temi državnozbornimi volitvami, ki so razpisane za jutri?“ — „Če sem prav razumel, gre za izvolitev poslancev, ki naj bi v nekakem parlamentu, ki bo sklican nekje na osvobojenem ozemlju, izvolili najvišje narodno predstavništvo, to se pravi Narodno-osvobodilni odbor. Ta se bo proglašil za edinega zakonitega predstavnika slovenskega naroda, za narodno vlado.“ — „Gre torej za pravcati državni udar!“ je Janko udaril s roko po mizi. — „Točno!“ je potrdil gospod Ivan. „Gre za revolucionaren ustavnopravni postopek, ki naj na formalno zakoniti osnovi preda vrhovno državno oblast komunistom v roke.“ — „Torej ne gremo v svobodno demokracijo, pač pa v komunistično diktaturo!“ se je razburil najin gostitelj. Vrglo ga je pokonci, da je začel nervozno korakati gor in dol po sobi.

RAZGOVOR S KOMUNISTI NI MOGOČ

Rudolf Smersu

Papež Pavel VI. je smatral za potrebno, da je v svoji prvi encikliki, ki začinja z besedami „Ecclesiam suam“, javno, jasno in odločno obsodil komunizem. Ta obsodba se nahaja v odstavku, v katerem govori in obsoja tiste ideološke sisteme, ki zanikujejo Boga in preganjajo Cerkev. To so sistemi, pravi papež, ki se pogostokrat istovetijo z gospodarskimi, socialnimi in političnimi režimi, kar zlasti vidimo pri brezbožnem komunizmu. S temi režimi in sistemi, nadaljuje papež, pa je razgovor silno težak, da ne rečemo, nemogoč. Nemogoč je razgovor s komunisti zlasti zato, ker jim ni do resnice. Ta razlog in še drugi razlogi moralnega značaja, pomanjkanje svobode v presoji in delu ter dialektična zloraba besede, ki ni dejansko usmerjena v izražanje objektivne resnice, temveč je v službi vnaprej določenih ciljev, vse to je razlog, da razgovor s komunisti ni mogoč.

Te besede so bile za mnoge pravo presenečenje ali pa tudi razočaranje. Presenečenje so bile za tiste, ki so razumeli nekatera dejanja in tudi nekatere besede papeža Janeza XXIII. tako, kot da se katolicizem pripravlja na sožitje s komunizmom, da ga ne obsoja in ne odklanja več in da išče z njim celo sodelovanja. Toda takšno razumevanje besed in dejanj Janeza XXIII. je bilo napačno. Tisti, ki so tako razumeli papeža, so nasledili spretni komunistični interpretaciji papeških izjav; komunisti so namreč krepko hvalili papeža Janeza XXIII. in nekatere njegove izjave iztrgali iz celotnega besedila in razlagali sebi v prid. Ta spretna komunistična igra je prinesla nekaj zmešnjave v katoliške vrste in rodila tudi nekaj koristi za komuniste.

To je bil razlog, da je smatral papež Pavel VI. za potrebno, da s svojo prvo encikliko postavi stvari na svoje mesto. Pravzaprav ni povedal v tej encikliki ničesar bistveno novega, kakor pravijo komentatorji nove enciklike. Toda, kar je povedal, je povedal tako jasno, da je vsaka napačna razlaga njegovih besedi nemogoča. Prav zato pa je nova okrožnica razočarala tiste, ki so hoteli še vnaprej ribariti v kalnem in v svoj prid izrabljati izjave najvišjega cerkvenega učiteljstva. Sedaj je konec teh zlorab, ker je papež Pavel VI. takoj v svoji prvi okrožnici z jasnimi besedami ponovil nauk, ki je bil že preje izražen v „Quadragesimo anno“ in v „Divini Redemptoris“ ter tudi v drugih pismenih in ustnih papeških izjavah, ki poudarjajo, da je komunizem zlo in da „s komunizmom ne bo sodeloval, komur je mar krščanske kulture“.

Besede papeža Pavla VI. so sprejeli z velikim veseljem pa tudi zadoščenjem vsi tisti, ki so komunizem dobro poznali in so ga vedno smatrali za nečloveški, nemoralen, materialističen in brezbožen sistem in ki so se zoper njega borili in raje zapustili vse in tudi svojo domovino, kot da bi živeli pod komunističnim jarmom.

Jasne papeževe besede znova potrjujejo pravilno stališče slovenskih protikomunističnih borcev, ki so in ki še vedno dosledno in odločno odklanjajo vsako sodelovanje in tudi ljubimkanje s komunizmom.

POJASNILO IN VPRAŠANJE

Milwaukee, Wis. — Na Cvetno nedeljo je imel Odsek slovenskih protikomunističnih borcev tu bolj važen sestanek. (Odsek je del tukajšnjega slovenskega društva Triglav, pa je bil vsa ta leta od Zvezé društev slovenskih protikomunističnih borcev priznan kot prava podružnica.) Na tem sestanku je pet ali šest članov bilo mnenja, da naj se odsek zaradi razmer v Zvezi razide. A končno je prevladalo drugačno mnenje: sklenili smo, da dokler se nesoglasja v vodstvu Zveze ne rešijo, se naš odsek omeji na lokalno delovanje. To sem kot zastopnik odseka (za kar sem bil lani v oktobru na občnem zboru Triglava izvoljen in postavljen) sporočil predsedniku nadzornega odbora Zveze g. Lamovšku. To sem storil 31. marca. Zraven pa sem sporočil tudi željo članov, naj se čimprej skliče izredni občnj zbor Zveze, da se rešijo težave.

Naš odsek je ostal član Zveze še naprej. Dobival je dopise nadzornega odbora. Najzadnji dopis je od 15. julija, v katerem je nadzorni odbor sporočil, da je zaključil svoje posle in pozval podpredsednike Zveze, da najdejo rešitev.

Tisti teden po Velikem Šmarnu smo bral v Ameriški domovini, da štirje predsedniki krajevnih društev sklicujejo občni zbor Zveze za nedeljo, 6. septembra, v Clevelandu. Iz tega članka so naši člani izvedeli, da je sklican občni zbor Zveze. A naš odsek je ostal pri svojem sklepu: da počakamo, da se rešijo težave v vodstvu. Zato se zavoljo tega občnega zbora v Clevelandu nismo tu nič razgovarjali in nismo poslali na ta občni zbor nobenega zastopnika.

Zelo pa sem se začudil, ko sem bral v Ameriški domovini „Pojasnilo ZDSPB Tabor“. Iz članka sem izvedel, da se je v soboto, 5. septembra, vršil v Torontu nek drugi občni zbor Zveze slovenskih protikomunističnih borcev. Še bolj pa sem se začudil, ko sem v članku videl zapisano, da je bil na občnem zboru zastopan milwauški odsek. Čeprav ta odsek ni dobil nobenega uradnega dopisa in nobenega vabila za občni zbor v Torontu, pa tudi v časopisju nismo nikjer brali o tem občnem zboru. Zaradi sigurnosti volje sem preteklo soboto in nedeljo stopil do par sosedov, da jih povprašam, kaj je s to zadevo. Vprašal sem Rozina, Majheniča, pa še župnika p. Klavdija, pri delu pa Lojzeta Jakliča, ali je kdo kaj vedel vnaprej o tem občnem zboru v Torontu. Vsi so mi odgovorili, da nič. Zato misli m, če nas pet ni nič vedelo za ta občni zbor, da je še več drugih članov tu, ki ravno tako niso vedeli zanj. Iz vsega tega, kar sem tu povedal in pojasnil, se zadosti jasno vidi, da milwauška podružnica ni bila in ni mogla biti zastopana na občnem zboru nove Zveze „Tabor“ v Torontu.

Starešinstvo DSPB, Buenos Aires, je na seji 7. novembra 1964 sklenilo vzdati spominsko ploščo v kapeli Slovenske hiše na Ramón Falcón 4158 — ob dvajsetletnici vetrinjske tragedije.

INVALIDNI FOND			
		Genorja Angela	2.50
		Dolenc Lojze	1.50
Darovali so iz Kanade (kan. dol.):		Gore Nace	1.50
		Hočevnar Franc	1.50
Vovko Vladimir	6.50	Sebanec Feliks	1.50
Ponikvar Lojze	5.—	Jermol Edi	1.50
Muhič Janez	3.50	Kromar Karel	2.—

V tiskovni sklad Vestnika so darovali:

G. Franc švigelj, San Justo	\$ 100
G. Urbančič Valentin, San Justo	„ 200
N. N., San Justo	„ 20
N. N., San Justo	„ 20
G. Henrik Kremžar, Cleveland (v UŠA dolarjih)	5

Vsem iskrena hvala. — Posnemajte!

Uprava Vestnika

VSEBINA: Božični večer (Florijan Slak) — Beseda zveznega predsednika (Karel Mauser) — Pobjo na Trsteniku 12. 11. 1944 (J. R., Argentina) — Slovensko zemljo so si hoteli razdeliti (Rudolf Smersu) — Frederik Deakin v Buenos Airesu — Novice iz Slovenije — Sodba argentinskega oficirja o komunizmu — Morda še niste brali (Spectator) — Spomini nemškega mobiliziranca (Nace Grohar) — Ob dvajsetletnici (zapiski zareskega župnika) — Razgovor s komunisti ni mogoč (Rudolf Smersu) — Pojasnilo in vprašanje (Jakob Modic, ZDA)

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 817.736
Ramón Falcón 4158, Bs. As.

AX

Vestnik: es el Informativo de los Excombatientes anticomunistas
eslovenos; is the voice of Slovenian anticomunist veterans.